

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Виноградівського психоневрологічного інтернату

13.02.2025

м. Миколаїв, 2025

I. ВСТУП

У межах реалізації проєкту «Регіональні групи національного превентивного механізму», що здійснюється Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з метою апробації моделі автономної роботи громадських моніторів у складі регіональних груп під час здійснення повторних відвідувань національного превентивного механізму до місць несвободи, 13.02.2025 регіональною групою НПМ Миколаївської області (далі – РГ НПМ) здійснено відвідування Виноградівського психоневрологічного інтернату в Миколаївській області (далі – заклад, інтернат, ПНІ).

Відвідування здійснювали члени групи РГ НПМ:

Новак Євгеній Сергійович, представник громадської організації (керівник РГ НПМ у Миколаївській області);

Пашкевич Світлана Олександрівна, представник громадської організації;

Ангелова Ніна Іванівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Інтернат знаходиться за адресою: вулиця Миру, будинок 35, село Виноградівка, Баштанський район, Миколаївська область.

Виконуючий обов'язків директора закладу – Будянський Олександр Павлович.

Згідно з Положенням про Баратівський психоневрологічний інтернат, затвердженим розпорядженням голови Миколаївської обласної державної адміністрації від 06.06.2018 № 221-р, інтернат є стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що утворюється для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в інтернаті.

Заклад розрахований на перебування 105 осіб. На день відвідування у ПНІ перебувало 96 осіб, серед яких ліжкових хворих – 20 осіб. У закладі перебуває 96 жінок, серед яких 85 дієздатних осіб, 11 – недієздатні. Встановлену групу інвалідності мають 96 осіб. Також у закладі перебуває 14 підопічних із числа внутрішньо переміщених осіб.

Заклад у 2023 році профінансовано на суму 14 997 679, 00 грн та отримано благодійної допомоги на суму 2 207 735, 00 грн.

Станом на 2024 рік ПНІ профінансовано на суму 17 182 614, 00 грн, та отримано благодійної допомоги на суму 6 687 692, 00 грн.

Штатна чисельність працівників інтернату складає 92,5 штатних одиниць, з яких 47,5 штатних одиниць – медичний персонал (лікар-психіатр – 1,0 шт.од.; головна медична сестра. 1 кат. – 1,0 шт.од.; сестра медична в/к. – 4,0 шт.од.; сестра медична 1/к – 1,0 шт.од.; сестра медична з фізіотерапії 2 кат. – 0,5 шт.од.; сестра медична з дієтичного харчування – 1 шт.од.; дезінфектор – 1,0 шт.од.; сестра-господиня – 1,0 шт.од.)

Згідно з тарифікаційним списком працівників станом на 13.02.2025 в ПНІ фактично зайнята 91,0 штатна одиниця.

Заклад має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики (реєстраційне досьє від 05.09.2019 № 0509/09-М) за спеціальностями організація і управління охороною здоров'я, педіатрія, фізіотерапія, психіатрія, терапія,

дерматовенерологія; за спеціальністю молодшого спеціаліста з медичною освітою: сестринська справа.

Первинна медична допомога підопічним надається амбулаторією, яка знаходиться в зоні територіальної доступності. На день відвідування усі підопічні мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.2023 № 1394.

Бригада екстреної (швидкої) медичної допомоги прибуває до закладу у випадку виклику у встановлений законодавством час.

Медичними працівниками не менше одного разу на рік організовується огляд підопічних лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питань щодо доцільності їх подальшого перебування у закладі та необхідності встановлення чи припинення опіки або піклування.

У 2023 році в ПНІ померло 9 підопічних (причиною смерті здебільшого встановлено хронічну серцеву недостатність).

У 2024 році в ПНІ померло 4 підопічних (причиною смерті встановлено хронічну серцеву недостатність).

У приміщенні харчоблоку робочі поверхні та посуд чисті.

Працівники, які залучені до робіт в харчоблоці, вчасно проходять медичні огляди, що підтверджено відповідними записами в особистих медичних книжках.

З метою контролю за дотриманням якості та безпечності харчових продуктів при приготуванні і реалізації готової продукції від кожної партії приготованих страв кухарем відбирається добова проба.

Витрати на харчування на одного мешканця в день у закладі складають 125,45 грн, витрати медикаментів на одного підопічного в день складають 18,98 грн.

Територія ПНІ огорожена (фото 1, 2), вхід і вихід з території здійснюється через пропускний пункт.

Підопічні проживають у одноповерхових корпусах. Розподіл по корпусах та кімнатах здійснюється медичним персоналом з урахуванням побажань, індивідуальних особливостей, віку, діагнозу та стану здоров'я підопічних.

У житлових корпусах вікна не заграбовані.

На території облаштоване крите місце, а також лави для відпочинку підопічних на свіжому повітрі.

Заклад обладнано автоматичною пожежною сигналізацією, ведеться облік вогнегасників та забезпечено їх своєчасне обслуговування.

У закладі наявний План реагування на надзвичайні ситуації Виноградівському психоневрологічного інтернату, затверджений директором ПНІ у 2022 році, та Алгоритм дій при виникненні надзвичайних ситуацій.

У кімнатах закладу проживає від трьох до п'яти підопічних. Природне та штучне освітлення в житлових кімнатах інтернату задовільне.

Підопічні користуються власними речами, в тому числі мобільними телефонами. Також заклад підключено до мережі Wi-Fi.

Підопічні забезпечені підгузками та сезонним одягом.

Постільна білизна, одяг підопічних та засоби гігієни персоналізовано. Для здійснення санітарно-гігієнічних процедур облаштовані душові кімнати, проводяться банні дні.

У закладі функціонує актову зала, є комп'ютер (фото 3), створено мережу гуртків різних напрямків (фото 4).

Перукарські послуги підопічним надаються штатним перукарем.

Водопостачання у закладі забезпечується централізовано. У закладі систематично здійснюється аналіз якості питної води, про що свідчать «Протоколи дослідження питної води» та договір з ДУ «Миколаївським ОЦКПХ МОЗ» Баштанським районним відділенням мікробіологічною лабораторією.

Заклад забезпечений трьома генераторами: на 100 кВт, 20 кВт та 16 кВт, а також акумулятором Tesla, який забезпечує роботу медичної та оргтехніки під час відключення електроенергії.

Всі підопічні ПНІ мають документи.

Підопічні залучені до працетерапії у відповідності до Методичних рекомендацій щодо організації працетерапії для громадян похилого віку, осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю в закладах/установах системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 26.11.2018 № 1778.

Облік та використання особистих коштів підопічних відбувається відповідно до Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями/підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173.

Під час відвідування відбулося конфіденційне спілкування з 18 підопічними та 8 працівниками закладу.

Скарг на жорстоке поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 17.07.2024, за результатами якого виявлено порушення права:

- на життя та безпеку;
- на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло;
- на повагу до приватного та сімейного життя;
- на охорону здоров'я та медичну допомогу;
- на ефективні засоби юридичного захисту;
- осіб з інвалідністю та маломобільних осіб, зокрема на доступність;
- на свободу та особисту недоторканість;
- володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

Миколаївській обласній державній адміністрації:

1. Вжиття заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності.

2. Контроль за дотриманням прав підопічних.

3. Оновлення пральної техніки в лазне-пральному комплексі закладу.
4. Проведення ремонтних робіт витяжних систем на харчоблоці ПНІ.
5. Проведення капітальних ремонтних робіт приміщень закладу.
6. Оновлення твердого інвентарю.
7. Облаштування території ПНІ критими альтанками для відпочинку підопічних на вулиці.

Виноградівському психоневрологічному інтернату, забезпечити:

1. Дотримання норм житлової площі на одну особу.
2. Облаштування житлових кімнат інтернату відповідно до Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857.
3. Використання твердого інвентарю підопічних для їх особистих потреб.
4. Можливість користування підопічними столовими приборами.
5. Останнє приймання їжі за дві години до сну.
6. Затвердження актуального розкладу дня підопічних.
7. Наявність сіток від комах на вікнах харчоблоку закладу.
8. Безперервну роботу морозильних та холодильних камер та контроль температурного режиму.
9. Використання медичної плівки на ліжках ліжкових хворих підопічних.
10. Можливість підопічним самостійно обирати одяг на день.
11. Право на приватність у приміщенні лазні.
12. Ведення медичної документації у відповідність до наказу МОЗ України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».
13. Дотримання персоналом вимог щодо зберігання медикаментів у приміщенні для зберігання лікарських засобів та медичних виробів.
14. Контроль над термінами придатності лікарських засобів.
15. Облаштування ПНІ приміщенням ізолятора з метою попередження поширення інфекцій у закладі.
16. Облаштування житлових корпусів відповідно до норм ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».
17. Проведення психологічної та реабілітаційної роботи із підопічними.
18. Припинення протиправної практики закриття підопічних у житлових кімнатах під час психоемоційних збуджень.
19. Проведення роз'яснювальної роботи з персоналом закладу щодо заборони катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання.
20. Створення комісії для використання та обліку особистих коштів підопічних.
21. Подання щорічного звіту щодо збереження належного підопічним майна та житла в органи опіки та піклування.

На час відвідування Виноградівського психоневрологічного інтернату у 2025 році, за період останнього відвідування закладу НПМ є характерні покращення, а саме:

- реалізовано право на ефективні засоби юридичного захисту;
- реалізовано право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю;
- облаштовані кімнати для приватного та сімейного життя;
- реалізовано право на свободу та особисту недоторканість.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. В закладі наявне підвальне приміщення (овочесховище), яке, зі слів персоналу інтернату, використовуються як укриття. Проте відповідно до Акту оцінки об'єкта (будівлі, споруди, приміщення) щодо можливості його використання для укриття населення як найпростішого укриття від 27.01.2023 Головним управлінням ДСНС України у Миколаївській області визначено, що овочесховище можливо використовувати для тимчасового укриття персоналу та підопічних як найпростіше укриття за умови виконання ремонтних робіт, а саме:

- облаштування другого входу/виходу, обладнання входів/виходів засобами для доступу осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення;
- усунення впливу на приміщення укриття ґрунтових та поверхневих вод;
- забезпечення належного температурного режиму та дотримання санітарних норм;
- зменшення отворів у зовнішніх огорожувальних конструкціях та інші.

Відвідуванням встановлено, що умови для включення такого приміщення до фонду захисних споруд цивільного захисту не виконано (фото 5, 6), що порушує вимоги пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного 7 догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт), абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185 (далі – Критерії діяльності), та наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту».

На облаштування укриття в 2023 році виділено кошти у сумі 3 400 000 грн, проте ремонтні роботи призупинено. Таким чином, на день відвідування у закладі фактично відсутнє приміщення, що відповідає вимогам захисних споруд цивільного захисту, що призводить до постійного ризику для життя та здоров'я підопічних та персоналу закладу під час оголошення сигналу «Повітряна тривога».

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

2. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в окремих кімнатах інтернату, що є порушенням норм житлової площі на одну особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007).

Наприклад, площа однієї з кімнат становить 19,568 м², а сама кімната розрахована на проживання 5 осіб (в кімнаті наявні 5 ліжок). Відтак на одну особу припадає 3,9 м².

Зазначене порушує передбачені чинним законодавством норми площі на особу (8-10 м²).

3. У порушення Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми), в кімнатах недостатня кількість твердого інвентарю, а саме: приліжкових тумб, стільців за кількістю місць, столів, шаф для зберігання речей (фото 7).

4. Заклад побудовано у 1944 році та пристосовано для психоневрологічного інтернату, через що окремі будівлі і споруди не відповідають санітарно-гігієнічним нормам, мають значні пошкодження стін і потребують капітального ремонту (фото 8, 9, 10, 11, 12).

5. Твердий інвентар застарілий та потребує заміни. Використання застарілого та зношеного інвентарю не створює позитивного терапевтичного середовища для підопічних.

6. Лазне-пральний комплекс має значні пошкодження стін і підлоги та потребує проведення ремонтних робіт (фото 13, 14).

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

7. Незважаючи на наявність у закладі випадку отримання підопічними тілесних ушкоджень, медичними працівниками не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о) відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2024 № 186. Відсутність належного документування фактів тілесного ушкодження може перешкоджати ефективному розслідуванню таких випадків у подальшому.

8. У закладі не дотримані вимоги наказу Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 240 «Про затвердження Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації», а саме відсутня відповідне документування випадків застосування фіксації чи ізоляції.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Виноградівському психоневрологічному інтернату:

–здійснити облаштування приміщення, яке рекомендоване для використання в якості укриту;

–забезпечити дотримання норм житлової площі на одну особу;

–облаштувати житлові кімнати відповідно до вимог Мінімальних норм та замінити зношений інвентар;

–здійснити ремонт житлових приміщень закладу з метою забезпечення права підопічних на гідні умови перебування;

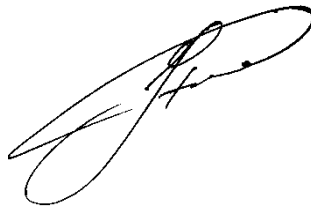
—забезпечити складання довідки про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о);

—забезпечити дотримання наказу Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 240 «Про затвердження Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації»;

—

Додатки: фотоматеріали на 4 арк. в 1 прим.

**Керівник регіональної групи
національного превентивного
механізму в Миколаївській
області**

Євгеній НОВАК

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

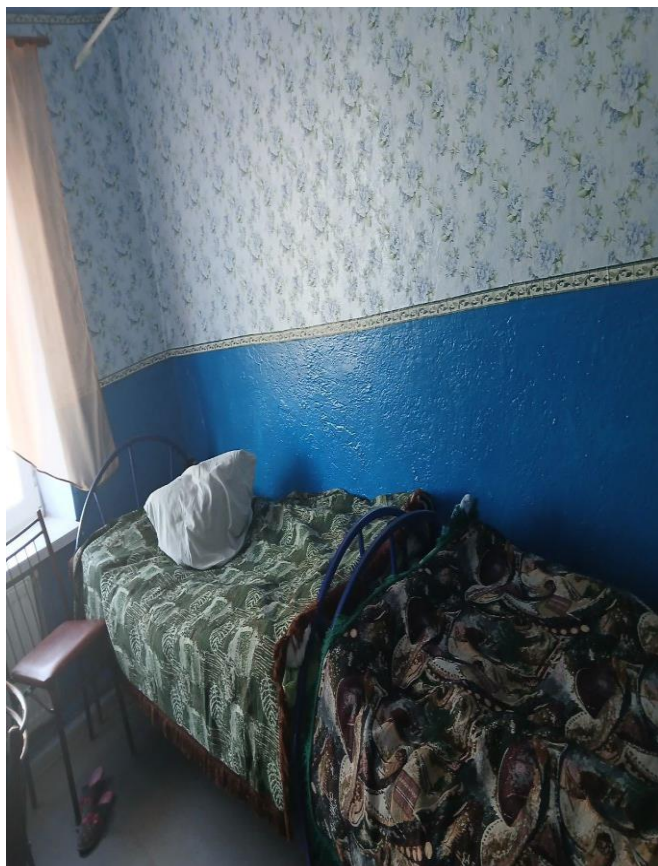

Фото 8

Фото 9

Фото 10

Фото 11

Фото 12

Фото 13

Фото 14

